

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาประเทศในช่วงปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-11 โดยได้อัญเชิญหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม ไปจนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่เน้นให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้เห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปณิธานทางการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้การพัฒนาประเทศให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็ว คาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงและเสริมรากฐานของประเทศด้านต่าง ๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่เป็นปัจจุบันมากที่สุดคือยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

ที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558) ด้านการสร้างความรู้พร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ยกย่องในทักษะฝีมือแรงงาน กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ ที่เป็นการป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ประเทศไทย

ได้เข้าสู่อการเป็นหนึ่งในสมาชิกของประชาคมอาเซียน (ASEAN) อย่างเป็นทางการตั้งแต่ พ.ศ. 2558 โดยประชาคมอาเซียนเป็นองค์การที่มีเพียงหนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม (one vision, one identity, one community) ซึ่งมีสามเสาหลักด้วยกันคือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community-APSC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) (จุไรรัตน์ แสงบุญนา, 2558) โดยเสาหลักที่สมาชิกอาเซียนให้ความสำคัญเป็นพิเศษคือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่นอกเหนือจากจะเน้นความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศต่าง ๆ ภายในสมาชิกอาเซียนด้วยกันแล้ว ยังจะเน้นการค้าและการลงทุนระหว่างอาเซียนสามประเทศตะวันออก คือจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น (อาเซียน+3) และอาเซียนกับอีกหกประเทศคือ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย (อาเซียน+6) ซึ่งคาดว่าจะก่อให้เกิดมูลค่าทางการค้าและการแลกเปลี่ยนข้ามชาติและข้ามภูมิภาคอย่างมหาศาล อันจะเป็นประโยชน์แก่กลุ่มและองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในการค้าข้ามชาติและภูมิภาคเป็นหลัก สำหรับกลุ่มคนในระดับรากหญ้าของประเทศสมาชิกอาเซียน ส่งผลกระทบอย่างมหาศาลต่อวิถีชีวิตประชากร ขบวนการค้ามนุษย์ ราคาพืชผลทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำอันเนื่องมาจากการทะลักเข้ามาของผลผลิตทางการเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้าน การถูกบังคับให้ย้ายออกจากถิ่นฐานบ้านเกิดเนื่องจากโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐและบริษัทข้ามชาติ (กรมพัฒนาอาชีพ, 2560)

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติจึงได้จัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีวิสัยทัศน์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) คือ “ประเทศไทยมีโครงการและใช้งานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” โดยมีการกำหนดพันธกิจการวิจัยของชาติ คือ “พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศให้สูงขึ้นและสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่า สามารถประยุกต์และพัฒนาวิทยาการที่เหมาะสมและแพร่หลาย รวมทั้งให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพและที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม” โดยเฉพาะ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือการสร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน แต่ต้องคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ป่าไม้และประมง รวมทั้งการพัฒนาและจัดการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและ

อุตสาหกรรมบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร โดยคำนึงถึงบทบาทการแข่งขันของประเทศ ภายใต้การเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้ง สัมพันธภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างสรรค์องค์ความรู้เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) โดยดำเนินการบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ โดยมีกลยุทธ์ลำดับที่ 1 ที่สำคัญมาก คือ **การสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรไทย** ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมมาเป็นเวลานาน ทั้งนี้ ภายใต้แผนการวิจัยที่ 1.1 ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าว (รวมถึงข้าวพื้นเมือง) ยางพารา ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน อ้อย มันสำปะหลัง พืชผัก ผลไม้และไม้ดอกไม้ประดับ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2559) สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตร (พ.ศ.2556-2559) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านเกษตร และสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร และภาคเกษตรกรรมถึงการบูรณาการส่งเสริมภาคการเกษตรเชิงพื้นที่ การพัฒนาศักยภาพ การส่งเสริมการเกษตร ให้ได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559) ภายใต้การเข้าร่วมในประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประเทศไทยได้กำหนดให้ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country strategy) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ซึ่งให้ความสำคัญด้านนี้มาก ๆ กับการซึ่งไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมแต่จะอย่างไรที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Growth & competitiveness) ให้ได้และมีวิธีการอย่างไร รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายดังกล่าวคือ นโยบายการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียนให้เกิดประโยชน์ต่อการตอบโต้ภัยการวิจัยในด้านนี้ และหากมองถึงความยั่งยืนบนฐานการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง อาจปฏิเสธไม่ได้ว่า บริบทของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหัวใจของการพัฒนา เพื่อให้ประเทศไทยใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนในการพัฒนาประเทศ และลดผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยน้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้มาประยุกต์ใช้ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กล่าวคือ การใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียนอย่าง “พอประมาณ” ไม่เอาเปรียบชาติสมาชิกอื่น แต่ต้องร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อก้าวเดินไปในนามของอาเซียน การเตรียมความพร้อมอย่าง “มีเหตุผล” เพื่อให้มี “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ภายใต้เงื่อนไขความรู้ คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และ

สังคมที่มีความก้าวหน้า อย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

หากมองถึงนโยบายการวิจัยที่ต้องลงสู่ชุมชนท้องถิ่นภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรนั้น จังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการเกษตรในลำดับต้น ๆ ของประเทศไทย ผลของการเปิดอาเซียนก่อให้เกิดปรากฏการณ์ย้ายถิ่นฐานแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานภาคเกษตรในเชียงใหม่อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย ต่อไปเชียงใหม่ยังจะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเมื่อมีการเชื่อมโยง North-South Corridor จากทางตอนใต้ของจีน รวมถึง East-West Corridor จากสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งเชื่อมต่อกันทางถนน และรถไฟความเร็วสูง นอกจากนั้นเชียงใหม่ยังจะเป็นศูนย์กลางการบิน ในอนุภูมิภาคด้วย การขยายตัวของจังหวัดเชียงใหม่เองที่มีการสร้างเครือข่ายสาธารณูปโภค เช่น ถนนวงแหวน และศูนย์กลางการประชุมนานาชาติ เชียงใหม่ จึงมีความพร้อมในการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้สูง การกระจายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตรจะเกิดประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน โดยช่วงที่ผ่านมาจังหวัดเชียงใหม่ ได้เปิดศูนย์ประชาคมอาเซียน รองรับการประชุมงานทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการจัดตั้งอนุกรรมการ 3 คณะ ตาม 3 เสาหลักประชาคมอาเซียน โดยพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่เป็นประธานคณะอนุกรรมการประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเป็นประธานคณะอนุกรรมการประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และปลัดจังหวัดเชียงใหม่เป็นประธานคณะอนุกรรมการการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะอนุกรรมการศูนย์ฯ ซึ่งหากพิจารณาถึงจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ข้อดีของปรากฏการณ์เปิดเสรีอาเซียนสำหรับจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ได้หลายประการ เช่น เศรษฐกิจการค้าคึกคักขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจด้านการเกษตร การผลิตอาหาร ร้านค้า การศึกษา และการแพทย์ โดยมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางมานานและมากขึ้นมาโดยตลอด ซึ่งในภูมิภาคเหนือของไทย รวมถึงจีนตอนใต้ พม่าและลาวตอนบน ล้วนมุ่งสู่จังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น (วิระศักดิ์ สมยานะ, 2559)

ด้วยเหตุนี้ คณะนักวิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อทบทวนและวิเคราะห์สถานการณ์และทิศทางการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ต่อภาคเกษตรเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ต่อการปรับตัวในอาเซียน โดยจัดทำเป็นโครงการก่อนการวิจัยจริง (Pre-research) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนแผนกลยุทธ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ด้านเศรษฐกิจเกษตร วิเคราะห์สถานการณ์การแข่งขันในอาเซียนต่อภาคเกษตร ปัญหา และอุปสรรค เพื่อให้ได้โจทย์วิจัย ซึ่งการทำ Pre-research ครั้งนี้ได้จัดขึ้นในวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่

ภายในงานมีหน่วยงานเข้าร่วมมากกว่า 40 หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และชุมชน เกษตร รวมถึงท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเรื่องของแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช และ รศ.ดร.เสรี พงศ์พิส (อธิการบดี สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน) โดยความกรุณาจาก ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน ที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัยนี้ ร่วมกับ ศ.ดร.อารี วัฒนพงศ์ (คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) และ ศ.ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) และผู้แทนจากหน่วยงานภาคเกษตรและเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญคือ กรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรอำเภอ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รวมถึงกรมพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสิ้น 11 ด้าน จากทิศทางของการเปิดอาเซียน ได้แก่

(1) ปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ข้าว และลำไย เพื่อการส่งออกสู่อาเซียน เป็นต้น

(2) ปัญหาด้านการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรที่ต้องพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันการตลาดในระดับอาเซียน เช่น การนำข้าวในประเทศไทยไปแข่งขันกับข้าวของประเทศเวียดนาม เป็นต้น

(3) ปัญหาด้านการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยเฉพาะระบบการตรวจสอบที่ต้องโปร่งใสและชัดเจน ได้มาตรฐานในระบบอาเซียนหรือระดับโลก เพราะจะทำให้สินค้าเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่ยอมรับและเข้าตลาดอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ

(4) ปัญหาด้านการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานท้องถิ่นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการพัฒนาภาคเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างแท้จริง

(5) ปัญหาด้านการบริหารกลุ่มธุรกิจเกษตรในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะธุรกิจแปรรูปพืชผลทางเกษตรที่ต้องพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชนหรือกลุ่ม OTOP และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่พร้อมและสามารถแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

(6) ปัญหาด้านการพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะความตระหนักทางความคิด ตระหนักถึงผลกระทบของสารเคมีและความไม่ปลอดภัยของอาหารในปัจจุบัน ซึ่งหากแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้จะทำให้สินค้าเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่ยอมรับและต้องการบริโภคของอาเซียนมากขึ้น

(7) ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยเฉพาะความตระหนักทางความคิด และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนระบบมาตรฐานของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่จะแข่งขันในอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(8) ปัญหาด้านการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตั้งแต่การวางแผนระบบการผลิต การตลาด การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการเก็บรักษา ที่ต้องพัฒนาสร้างสรรค์และเป็นไปตามบริบทของพื้นที่อย่างเหมาะสมและต้องแข่งขันในอาเซียนได้

(9) ปัญหาด้านการต่อยอดการวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(10) ปัญหาด้านการจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล จนถึงการวิเคราะห์องค์ความรู้ทางการเกษตรที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าและมีคุณภาพ ควรให้การต่อยอดการจัดการความรู้ แลกเปลี่ยนระหว่างเกษตรกรให้มากขึ้น

(11) ปัญหาด้านการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของการวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ผู้การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของชุดโครงการวิจัย

จากผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทั้ง 11 ด้าน ต่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ในฐานะหน่วยงานการศึกษาเพื่อท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและแก้ปัญหาดังกล่าวเพราะเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำที่มุ่งปฏิบัติการกิจเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีหน่วยงานระดับคณะที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ต่อการตอบโจทย์ปัญหาของชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 11 ด้าน ข้างต้น ซึ่งประกอบไปด้วย 5 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาการจัดการ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยแต่ละคณะต่างมีนักวิชาการและนักวิจัย ภายใต้วิสัยทัศน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2558) ดังนี้

คณะวิทยาการจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการสร้างสรรคงานวิจัยและส่งเสริมการบริการ วิชาการและการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้สู่สังคม โดยเฉพาะด้านธุรกิจชุมชน (คณะวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2559) สำหรับคณะครุศาสตร์ วิสัยทัศน์ด้านการวิจัยการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสนองตอบความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางของการศึกษา ค้นคว้าวิจัยของชุมชน โดยมุ่งสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่, 2559) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวิสัยทัศน์พัฒนางองค์ความรู้ สร้าง เครือข่ายชุมชนที่มุ่งเน้นส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการให้บริการวิชาการแก่สังคม และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น (คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2559) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีวิสัยทัศน์ว่า คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สร้างองค์ความรู้ นำพาภูมิปัญญา ท้องถิ่นสู่สากลโดยเน้นพันธกิจคือ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานวิชาชีพและสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมจากงานวิจัย เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่สากล สู่การเป็นแหล่งบูรณาการและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อ ท้องถิ่น (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2559) และคณะ เทคโนโลยีการเกษตร ปรัชญาคณะเทคโนโลยีการเกษตรสร้างบัณฑิตเพื่อผลสัมฤทธิ์ท้องถิ่นและ ประเทศชาติสามารถสร้างผลผลิตได้และขายเป็น เน้นการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน (คณะ เทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2559) โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตและให้โอกาส ทางการศึกษาด้านวิชาชีพเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรและสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยเพื่อ สร้างองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความสมดุล และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วิถี ชีวิต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้บริการวิชาการด้าน เทคโนโลยีการเกษตรแก่ชุมชน

ด้วยเหตุนี้ นักวิจัยภายใต้พันธกิจทั้ง 5 คณะ คือ คณะวิทยาการจัดการ คณะ ครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะ เทคโนโลยีการเกษตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงมีความมุ่งมั่นและความพร้อมที่จะ ตอบโจทย์การวิจัยทั้ง 11 ด้าน ข้างต้น โดยการจัดทำชุดโครงการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนา ศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Research and developing the potentiality of Chiang Mai agricultural community creatively for ASEAN Economic

community competition base on sufficiency economy philosophy (R&D AGGIE for AEC)”

ซึ่งมีโครงการวิจัยย่อย จำนวน 11 โครงการ ได้แก่

โครงการย่อยที่ 1 การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

โครงการย่อยที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัด เชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

โครงการย่อยที่ 3 การวิจัยเพื่อการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้ มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

โครงการย่อยที่ 4 การส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัด เชียงใหม่ในประชาคมอาเซียน

โครงการย่อยที่ 5 การพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โครงการย่อยที่ 6 การวิจัยเพื่อพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบ อาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โครงการย่อยที่ 7 การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัด เชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

โครงการย่อยที่ 8 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัด เชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โครงการย่อยที่ 9 การวิจัยเพื่อต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โครงการย่อยที่ 10 การจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน

โครงการย่อยที่ 11 การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของการวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาค การเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดยมีเป้าหมายของการวิจัยเพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัด เชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่การเสนอแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตร ชุมชน จังหวัดเชียงใหม่กับหน่วยงานที่บูรณาการร่วมกันในงานวิจัยครั้งนี้ รวม 18 หน่วยงาน ได้แก่ 1) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ 2) สมาคม SME แห่งประเทศไทย 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา 4) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 5) มหาวิทยาลัยพายัพ

6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7) มหาวิทยาลัยพะเยา 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 9) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 10) สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ 11) โครงการพิเศษสวนเกษตรเมืองงายในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ 12) สำนักงาน ปปช.เชียงใหม่ เขต 5 (เชียงใหม่) 13) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 14) กลุ่มแผนพัฒนาเกษตรธุรกิจการเกษตร 15) พัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ 16) สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม (Rural and Social Management Institution: RUSMI) 17) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และ 18) ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 11 ประเด็น ได้แก่

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 2) เพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 3) เพื่อตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 4) เพื่อส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน
- 5) เพื่อพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 6) เพื่อพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 7) เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 8) เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

9) เพื่อด้อยอดงานวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

10) เพื่อจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน

11) เพื่อวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของการวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยมีขอบเขตการวิจัยเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 3 ปี โดยเป็นการศึกษาศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ทั้ง 11 ด้าน ในการขยายผลต้นแบบการพัฒนาภาคเศรษฐกิจการเกษตรในระดับภูมิภาคต่อไป

โดยงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการศึกษาศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละด้าน เพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางในประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ในเขตพื้นที่ 25 อำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น 207 ชุมชน โครงการวิจัยครั้งนี้ อาศัยวิธีการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อสะท้อนปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในแต่ละด้านให้สามารถแข่งขันได้ในอาเซียน (AEC) จนได้ต้นแบบการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จำนวน 32 ชุมชน เพื่อขยายผลไปสู่โครงการปีที่ 2 (พ.ศ. 2561) ใช้ระยะเวลา 12 เดือน ให้ได้ต้นแบบ การพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 ชุมชน และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาและประสิทธิภาพสูงสุดจึงต่อยอดไปสู่โครงการปีที่ 3 (พ.ศ. 2562) ใช้ระยะเวลา 12 เดือน โดยการขยายผลอีกจำนวน 100 ชุมชน จากนั้นจึงสามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน ในภาพรวมของจังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับประเมินมูลค่าเพิ่มของโครงการในการเพิ่มขีดความสามารถให้กับชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ สู่ การแข่งขันใน อาเซียน (AEC) อันจะนำไปสู่การขยายผลสู่นโยบายระดับจังหวัดเพื่อ

กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัด เชียงใหม่ เป้าหมาย 100 ชุมชน ต่อไป

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.4.1 ประชากร/ตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด 25 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (purposive sampling) มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 32 ตำบล 62 ชุมชน และคัดเลือกให้เหลือ 17 ตำบล 20 ชุมชน ที่มีศักยภาพที่จะแข่งขันในประชาคมอาเซียนได้

1.4.2 ข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ในพื้นที่ 25 อำเภอ 32 ชุมชน ทั้งจังหวัดเชียงใหม่

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพชุมชนเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มี ศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ การเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

3) ชนิดเครื่องมือการประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน ดังนี้

3.1) แบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ (ภาคผนวก ข)

3.2) แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ (ภาคผนวก ค)

3.3) แบบฟอร์มวิเคราะห์และประเมินผลในส่วนของผลผลิตใช้แบบสำรวจ Diamond Model ของ Michael E. Porter (ภาคผนวก ง)

3.4) แบบฟอร์มการประเมิน Focus Group 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่

1.5.2 ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 11 ประเด็น ได้แก่

- 1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 2) การพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 3) ทราบแนวทางการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 4) การส่งเสริมการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประชาคมอาเซียน
- 5) การพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 6) การพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 7) การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- 8) การพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 9) การต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 10) การจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน
- 11) มูลค่าเพิ่มของการวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.6 นิยามศัพท์

ชุมชน (Community) หมายถึง กลุ่มชุมชนประจำตำบลของทั้ง 207ตำบล จังหวัด เชียงใหม่

ชุมชนเกษตร (Agricultural Community) หมายถึง ชุมชนหรือสังคมที่มีการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ รวมทั้ง การเลี้ยงสัตว์และการประมง ชุมชนเกษตรจึงต้องจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และทุน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตจากทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเรานิยมเรียกว่าผลผลิตทางการเกษตร

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) หมายถึง การทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นครอบครัวเดียวกันที่มีความแข็งแกร่งและมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยสมาชิกในครอบครัวมีสภาพความอยู่ที่ดี ปลอดภัย และสามารถค้าขายได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก (Pillar) คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชนของประเทศอาเซียนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมทั้ง 3 เสาหลัก

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Competition) มีเป้าหมายให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี อาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นแผนงานบูรณาการดำเนินงานให้ด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ด้านคือ (1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน (3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอ และ (4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

การวิจัยและพัฒนา (Research and Developing) หมายถึง การวิจัยที่มุ่งเน้นนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรง อย่างเป็นรูปธรรม เห็นผลที่ชัดเจนในการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น กระบวนการผลิต กระบวนการบริการ การพัฒนาทรัพยากรน้ำ การเกษตร การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นักวิจัยและพัฒนาทำงานวิจัยตามความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร เทคโนโลยีอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสื่อสารและคมนาคม และอื่น ๆ ที่เน้นผลผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

การบริหารจัดการ (Administrative Management) หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน และ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารนโยบาย (Policy) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (3) การบริหารคุณธรรม (Morality) (4) การบริหารที่เกี่ยวกับสังคม (Society) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) และ (11) การงบประมาณ (Budgeting)

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (Efficiency) หมายถึง ผู้ประกอบการมีการพิจารณาถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (บุคคลากร สิ่งของ เงินทุน ข้อมูล ข่าวสาร และเวลา) ให้คุ้มค่าที่สุด เพื่อจะได้นำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตนั่นเอง

มาตรฐาน (Standard) หมายถึง ข้อกำหนดทางวิชาการในรูปของเอกสารวัตถุ ที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือ การยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลจากการพิจารณาร่วมกัน โดยมีมุ่งประโยชน์สูงสุด

เกษตรอินทรีย์ (Agricultural Organic) หมายถึง ระบบการจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศรวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติหลีกเลี่ยงการใช้วัตถุจากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืชสัตว์ หรือ จุลินทรีย์ ที่ได้มาจากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรม (genetic modification) หรือพันธุวิศวกรรม (genetic engineering) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวังเพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน

การตลาด (Marketing) หมายถึง ระบบของการดำเนินงานทางธุรกิจทั้งหมดที่กำหนดขึ้นเพื่อวางแผนเกี่ยวกับการตั้งราคา การส่งเสริมการตลาด และการจำแนกแจกจ่ายผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อใช้บำบัดความต้องการให้แก่ลูกค้าในปัจจุบันและผู้ที่คาดว่าจะเป็ลูกค้าในอนาคต

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่สร้าง “มูลค่าทางเศรษฐกิจ” และ “คุณค่าทางสังคม” ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในตลาดโลกได้ หรือพูดง่าย ๆ คือ “การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิด”

ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ (Commercial and Public) หมายถึง ผลดีที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โดยประโยชน์เชิงพาณิชย์เน้นรายได้ และผลกำไร เป็นหลัก ส่วนประโยชน์สาธารณะเน้นให้เกิดความอยู่ดีมีสุขกับประชาชนเป็นหลัก

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันขั้นสูงสุด โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท คือ (1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม และ (2) ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม

วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) หมายถึง การประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างรายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ การยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านการประกอบกระบวนการของชุมชน (อานันท์ ตะนัยศรี, 2555)

สินค้าเกษตร (Agricultural products) หมายถึง ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจากการกลั่นกรอง การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้ และผลพลอยได้ของผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

การส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension) หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และทักษะเกี่ยวกับการเกษตร และเทคนิคของเกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร และเยาวชนเกษตรกร เพื่อให้สามารถเพิ่มผลผลิต อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และยกระดับความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น

ความปลอดภัยของอาหาร (Food safety) หมายถึง การที่อาหารจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายขึ้นแก่ผู้บริโภคเมื่อกินอาหารนั้นโดยที่มีข้อแม้ว่าจะต้องมีการจัดเตรียม ประชุมและกินอย่างถูกต้องตามที่มุ่งหมายสำหรับอาหารนั้น ๆ ด้วย การที่อาหารจะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นกับผู้บริโภคได้นั้น ก็เนื่องมาจากอาหารนั้นได้มีการปนเปื้อนของตัวก่ออันตราย

มูลค่าเพิ่ม (Value-added) หมายถึง มูลค่าของส่วนที่เพิ่มขึ้นของระดับศักยภาพและความสามารถในการบริหารจัดการภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการ เมื่อต้องการทำงานบางอย่าง ต้องมีความรู้ในสิ่งนั้น มีความพยายามและมุ่งมั่นในการที่จะทำงานให้ดีที่สุด หากมนุษย์มีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นก็จะเกิดมุมมองที่ต่างกัน ผลสุดท้ายงานที่ทำก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด

